
MIDZOMER-KERSTDROOM OP KASTEEL WESTHOVE

DOOR

H. S. S. KUYPER

Ik hoor al getinkel, heel ver nog en fijn,
Van klokjes, die klinken door winterlucht rein . . .
Ik zie al gepinkel van sterrenlicht zacht,
Dat straks weer zal flonk'ren in heiligen nacht . . .
Ik hoor al een zingen, dat ruischt door de sferen
Om Gode te danken, te loven, te eeren,
Omdat op een nacht, eens, heel lang gelêen,
't Kindeke Jezus op aarde verscheen.

Gewijde Liedjes. Louise Pompe.

Die Kerstdroom midden in den zomer op Kasteel Westhove, dat kwam zoo.

Ik logeerde er in Augustus bij de lieve Directrice, die een vriendin van mij is.

Die lieve Directrice is iederen zomer gedurende vier maanden de moederlijke verzorgster van hulp-behoevende Zeeuwsche kinderen, die door de uitstekende huisvesting en verzorging op 't kasteel en de heerlijke bosch-, duin- en zeelucht, die Westhove omringt, — hoe mager en bleek ze ook aankomen, weer dik en blozend huiswaarts gaan.

't Was Zaterdag toen ik op Westhove aankwam. En 's avonds, in de mooie, antiek-gemeubelde zitkamer, die met drie ramen over de breede groen-bekroosde slotgracht uitziet op 't groote voorplein, overschaduwde door de beroemde duizendjarige linde, 's avonds toen

de schemer aanzweefde tusschen 't volle Augustus-loover en de oude meubelen hulde in geheimzinnig halfduister, toen de sfeer gezelliger nog werd dan anders en intiemer, toen spraken we zacht over wat God geeft en neemt, en hoe dat altijd goed is. Ook dat „nemen.”

De lieve Directrice vertelde van een broertje van haar, dat vroeg gestorven was, en hoe toen haar vrome vader haar had getroost. „Dat broertje hoorde eigenlijk van God. En Hij gaf het ons 'n poosje te leen, om er voor te zorgen. En Hij wist wel voor hoe lang. En nu hoeven wij 't niet meer te verzorgen, nu doet God het zelf, in den hemel, want de kindertjes hooren eigenlijk van God, en niet van ons. En als God ze weer terugneemt, dan moeten we heel dankbaar zijn, dat we ze 'n poosje hebben gehad, om er voor te zorgen.”

Dat verhaal had de lieve Directrice 's morgens bij de Bijbelles aan de kinderen verteld. En een klein meisje had 't alles precies zoo aan een tante geschreven, die zoo bedroefd was, omdat God haar kindje had weggenomen. En 't slot van den brief was geweest: „Knoop dat maar eens goed in je oor, hoor tante, dan hoef je zoo vreeselijk bedroefd niet meer te wezen.”

Neen, 't is waar, dachten we, zeiden we — in den schemer weet je soms niet precies meer, of je 't denkt of zegt, en wie 't denkt of zegt — niets wat we hebben is ons eigendom. Alles is te leen gegeven goed. God geeft voor een tijd. 't Blijft Zijn eigendom. En als de leentijd om is, beschikt Hij weer over 't Zijne. We beseffen dat veel te weinig . . . .

Maar Gods grootste gift blijft ons eigendom voor eeuwig . . . . Zóó lief had Hij de wereld, dat Hij Zijn Zoon *gegeven* heeft . . . . En die Zoon heeft zelf tot ons gezegd: *Ik ben met U, alle de dagen, tot de voleinding der wereld.* Niemand kan die grootste aller gaven van ons nemen. Op aarde niet, in den hemel niet. Jezus Christus is ons gegeven niet te leen voor een tijd, maar tot in eeuwigheid.

En ik hoorde 'n verre stem uit Jesaja's profetie: *Een Zoon is ons gegeven . . . .*

En toen dacht ik aan 't Kerstfeest, aan 't Kindeke in de kribbe.

Den volgenden dag was 't Zondag, en in den schitterenden Augustus-morgen toog ik naar 't gereformeerde kerkje van Domburg.

Kasteel Westhove ligt tusschen Oostkappel en Domburg, hoort bij Oostkappel, maar ligt dichterbij Domburg.

Mooi is de weg van Westhove naar Domburg. Een laan, slingerend over duingrond. Rechts en links mooie oude, welverzorgde buitenplaatsen, groen van gras, statig van oud geboomte, kleurig van bloemen. En de zee geurt je tegen, hoe meer je Domburg nadert.

Saaï, simpel kerkje nog, dat gereformeerde kerkje van Domburg, met o! zulke ongemakkelijke banken, en erbarmelijke ventilatie. Moet beter worden, kan beter worden, zal ook wel beter worden. Maar niet aan onze mooie, groote kerken in Den Haag denken. Die waren vroeger óók niet zoo mooi en zoo groot. Dat Domburgsche kerkje is 'n beginnelingetje. Alle begin is moeilijk en gering. De groei en vooral de bloei komen later wel.

Zoo goed en zoo kwaad als 't ging op 't houten stellaadje, dat als „kerkbank” fungeerde, zette ik mij in postuur om te luisteren naar den dienst des Woords.

Psalm 8 werd voorgelezen. De psalm van den nacht. De blijde psalm van den nacht. Een psalm getoonzet voor de *Gittith*, dat blijde speeltuig voor vroolijke liederen, dat in Gath gemaakt werd en daaraan zijn naam ontleende.

Een psalm voor den nacht. Want als David ten hemel opziet, dan ziet hij het werk van Gods vingeren, „*de maan en de sterren, die Gij bereid hebt.*” Van de zon zingt hij niet. Die is schuil gegaan. Daarom kan hij den Oosterschen hemel — overdag zoo verblindend schel — nu „aanzien”. Hij kijkt naar boven, en ziet maan en sterren glanzen in wondere pracht.

En in zijn dichtertelijke ontroering denkt hij ook aan de kinderkens en zingt van hen:

Uit den mond der kinderkens en der zuigelingen hebt Gij sterkte gegrondvest, om uwer tegenpartijen wil, om den vijand en wraakgierige te doen ophouden.

Toen dacht ik: wat 'n adventspsalm zou die psalm wezen! Wie weet, hebben de wakende herders dat blijde nachtlied op de *Gittith* niet samen gezongen in den nacht, toen maan en sterren schitterden over Efrata's velden, en 't Kindeke werd geboren in Bethlehem's stal.

Uit den mond der kinderkens en der zuigelingen hebt Gij sterkte

gegrondvest. En de Engel, die uit hoogen hemel nederdaalt op de donkere aarde, verkondigt de groote blijdschap, dat er een Kindeke geboren is, dat de Zaligmaker is, Christus de Heere!

O, wat een sterkte heeft God uit den mond van dát Kindeke *gegrondvest om Uwer tegenpartijen wil, om den vijand en wraakgierige te doen ophouden*.

En dan die verrukking der verwondering: *Wat is de mensch, dat Gij zijner gedenkt, en de Zoon des menschen, dat Gij hem bezoekt?* Is dat ook niet de vraag, die ons welt uit het hart, als we nederknielen bij de Kribbe, en Gods onuitsprekelijke gave biddend aannemen?

En de lofzang der engelen, die uit lichtende hoogte nederdaalt op in 't donker wakende herders: *Eere zij God in de hoogste hemelen* — vindt die geen weerklank in den jubel, waarmee de wakende herder zijn nachtlied, opstijgend van donkere aarde naar lichtenden sterrenhemel, aanvangt en besluit: *O HEERE, onze Heere, hoe heerlijk is Uw Naam op de gansche aarde! — ?*

Ja, Psalm 8, de lofzang van nachtepracht en heerlijkheid Gods, van 't wonder dat God door 't kindeke werkt, en van de genade van Zijn welbehagen in den mensch — wat schoone adventspsalm, dat jubellied op den Gittith!

En zoo dachtik op dien warmen Augustusmorgen in 't Domburgsche kerkje wederom aan Kerstfeest.

Op Kasteel Westhove kan je maar niet gewoon „logeeren”. Daarvoor is het te oud, heeft te veel historische herinneringen. Telkens moet je in die oude ruimten van kamers en gangen met de geweldig-dikke muren, vooral in de torenkamers met kleine vensters en hooge gewelf, denken aan vroeger eeuwen. Zoo oud, zoo oeroud is Westhove. En als je den „toren met de kanteelen” beklimt en boven op den ommegang staat, en heel 't kasteel met zijn slotgracht en brug en bouwvallen van bruggen, en daaromheen 't groene Walcheren met zijn bosch en duin onder je ziet liggen, dan voel je iets van den *frisson historique*, die Longfellow, staande op Brugge's Belfried, deed zien Vlaanderen's oude glorie, zijn vorsten en vorstinnen uit lang vervlogen eeuwen.

En je gaat wat nalezen over Westhove's verleden en de hoge personagiën, die hier te gast zijn geweest. Westhove heeft, als alle oude kasteelen, zijn eigen geschiedenis, een eerbiedwaardige, een roemrijke . . . .

En als 't avond wordt, en de sterren hoog boven de oude torens pinkelen, en de vallende nacht 't oude kasteel langzaam in haar grauwe wade hult, dan gaat 't verleden léven, en je ziet ze komen en gaan, de hoge gasten met al hun bediening, uit middeleeuwen en Reformatie-tijd, uit Bloeitijd en Pruikentijd en vorige eeuw . . . . O, als er eens een Gastenboek op Westhove gehouden ware, zooals er nu een gastenboek is, — wat 'n goudmijn zou dat wezen! Maar Westhove was in vroeger eeuwen zoo veel zaaks niet. 'n Kasteel met landgoed ergens diep in de duinen van Zeeland, dat toen zóó'n uithoek van ons land was. Wie wist toen, dat Westhove, als een der luttele overblijfselen uit onze middeleeuwen, ons eenmaal zoo dierbaar zou worden?

Nu begeef ik mij ter ruste. Mijn logeerkamer is een der oudste kamers van 't kasteel. De torenkamer met 't gewelf. Wel bijna 'n meter dik, en rond zijn de muren. Hoog is de zoldering gewelfd tot koepel. Klein zijn de vensters, waarvoor de muur is weggebroken. Van venster tot vloer is de muur gelaten en vormt daar 'n breede vensterbank. 'n Middeleeuwsche kamer, vol wondere sfeer. Hoe oud zou die torenkamer zijn? Wie hebben er in gewoond? Ik denk aan Westhove's hoge gasten uit ver verleden . . . .

Ik doe 't licht uit en open de vensters. Stil, doodstil is 't buiten. In grootsch zwijgen, roerloos staan hoge, oude boomen om de slotgracht. Daarboven zie ik sterren staan. Zoo liefelijk dat vriendelijk geflikker in die zwarte, zwijgende duisternis.

En weer denk ik aan Psalm 8, die adventspsalm zou kunnen zijn.

Als ik mij ter ruste leg, kan ik door beide torenvensters naar buiten zien. Hoe stil is 't, hoe pikdonker. Geen geluid, geen beweging, geen kleur, geen licht. Geen ster zie ik meer . . . .

En toen in eens blonk een helder zilverlicht door 'n opening in 't donker loover.

'n Planeet, die op haar tocht langs de hemelbaan 'n bladerpoortje

vond, waar ze even door heen kon gluren tot diep in de oude, donkere torenkamer.

Mane, sterren, nachtplaneten, zong het in mijn ziel. En weer dacht ik aan den Kerstnacht. Zoo troosteloos donker was 't op aarde, toen God de „Ster uit Jacob” op deed gaan . . . .

Oude tijden, hoe dicht komen ze bij ons, als 't rumoer van den dag verstild is, en de groote duistere stilte ons in slaap sust. Nog even dacht ik: Hoe dikwijls zou hier op Westhove Kerstfeest gevierd zijn? Maar verder weet ik niet meer. Want sluimer sloot mijn oogen, en droomen, zoo wonderbaar geweven uit allerlei draden van herinnering aan 't overdag doorleefde, gingen sproken tooveren, als sproken zijn: waarheid, mogelijkheid en onmogelijkheid onnoozellijk dooreengemengd . . . .

Ik droomde en zag 't oude Walcheren in zijn heidenschen tijd. Geen Westhove stond er nog. 'n Woeste duingrond, heidensche horden hier en daar. 't Is winter en donker en koud. 't Is nacht. 'n Lichtglans van toortsen stijgt op uit de duinvalleien bij de zee. 'n Heidensche tempel staat er, de tempel aan de zeegodin Nehennia gewijd. 'n Feest wordt gevierd. 't Mid-winterfeest. Want de angstige donkere dagen zijn voorbij, 't licht gaat weer komen. 't Joelfeest, 't feest van het Licht, van de weerkeerende zonne, van de naderende lente, wordt gevierd.

En hoog aan den hemel blinkt de zilveren planeet en schouwt op Walcheren's woesten duingrond. En in haar licht hoor ik 't geluid als van een zilveren fluit. Ik kan 't niet verstaan, maar 't klinkt hoopvol, 't zingt zacht van betere tijden, die komen zullen . . . .

Eeuwen verlopen — droomtijd vliegt snel — en Walcheren wordt gekerstend. De gotische abdij van Middelburg verrijst. De Abt strekt zijn vaderlijke hand uit over de duinen en weiden en wateren van Walcheren.

Nu zie ik hem zitten op hoogen gotischen eerezetel. Wie komen daar binnen? Monniken zijn 't in ruige, bruine pijen. Ze klagen over 't duinvolk, dat terughunkert naar 't heidensch Joelfeest. Hun oogen vlammen van verontwaardiging. Afgeschapt moet heel dat heidendom, weggevaagd de herinnering er aan zelfs.

Maar de Abt heft wijs den wijsvinger en zegt: „Niet alzo, mijne kinderen. Onze heilige Moederkerk heeft het anders bevolen. Op de dagen van 't Heidensch Joelfeest zal worden gevierd de blijde gedachtenis van de geboorte van 't Kindeke Jezus. Gaat, predikt het volk dat. En leert ze zingen zoete Kerstliederen van heiligen zin. Verzamelt het volk op 't Joelfeest in onze heerlijkheid *Westhove*, dien sterken burcht, eenmaal gesticht als bolwerk tegen de invallen der Noormannen. Laat *Westhove* van nu aan zijn een bolwerk tegen overgebleven en weerkeerend heidendom.”

En zoo geschiedde.

En in den donkersten Decembernacht luidden de klokken van *Westhove's* torens over de slotgracht, over de winterboomen, over de duinen en over de weiden, en riep het volk ter viering van het heilige Kerstfeest.

Hooggestapeld blokvuur brandde in hooge schouw. Vlamme toortsen verdreven het duister der groote zalen en gangen. En blijde klonken de Kerstliederen ter eere van den nieuwgeboren Heiland.

Nu zijt welkome, Jesu lieve Heer!
Gij komt van alzo hooge, van alzo veer,
Nu zijt welkome van den hoogen hemel neer.
Hier al in dit aardrijk zijt gij gezien nooit meer.
Halleluja!

en

Er is een kindeke geboren op aard,
Er is een kindeke geboren op aard:
't Kwam op de aarde voor ons allegaar,
't Kwam op de aarde voor ons allegaar.
En 't wenscht ons allen een zalig nieuwjaar,
En 't wenscht ons allen een zalig nieuwjaar.

En nimmermeer taalde 't volk naar 't oude, heidensche Joelfeest.

En hoog boven de torens van *Westhove* blinkt de zilveren planeet.
En weer hoor ik in haar licht 't geluid als van een zilveren fluit.
Blijde klinkt het nu, en toch zingt het zacht van betere tijden, die komen zullen . . . .

Westhove is welgelegen, en vruchtbaar zijn de gronden, die het omringen. En gaarne ontsluit Middelburg's machtige, rijke Abt Westhove's poort voor hooge gasten. Ik zie Graaf Floris V met zijn gevolg Westhove binnenrijden, om met Wolfaard van Borsele, Heer van Veere, 't tractaat van Westhove te sluiten.

Hooger en rijker worden de heeren die over Westhove regeeren en Westhove bezoeken.

Twee eeuwen later, als de zon van het Bourgondische Huis ook over Walcheren is opgegaan, deelt Westhove in Bourgondië's glorie. Vol pracht en praal zijn de zalen, schitterend zijn de feestgelagen. Karel de Stoute komt er te gast, Philips van Oostenrijk en Karel V. Westhove beleeft zijn glorie-dagen. 't Wordt waardig geacht te zijn 'n vorstelijk verblijf voor de weelderig gekleede, rijkste vorsten der middeleeuwen.

Maar in schooner pracht nog blinkt de planeet boven Westhove's boomen. En weer zingt het licht als met zilver fluitgeluid van betere tijden, die komen zullen.

Betere tijden?

Oorlogsrmoer verstoort Walcheren's welvaart en vrede. Vervolging en doodstraf bedreigen de bevolking. Wat hebben ze misdaan? Ze hebben de leer der Hervorming lief. Broeders staan op tegen broeders. Bittere tranen worden geschreid. Bloed vloeit. Gezinnen, huizen, kerken, kloosters worden verwoest. Wraak en weerwraak wordt geoefend.

Middelburg wordt belegerd, Westhove is vol Spaansch krijgsvolk. Zie, daar komt in woeste vaart de geuzen-aanvoerder Barthold Entes van Mentheda op Westhove aanrukken. Weg zullen die Spanjolen. Weg zal dat bolwerk van Spanje tegen „'t arme Neerlant soet" . . . .

Hoe verdrijven die dappere Geuzen den vijand. Westhove wordt een slagveld. Bloed kleurt de slotgracht. Geen „huis der maaltijden" is 't meer, maar „een huis des geklaags", een huis van kamp en dood.

Ai mij, nu gaat heel Westhove er aan. De Geuzen steken er den brand in. Hoog laaien de vlammen, dat heel Walcheren 't ziet. Met donderend geraas storten balken, deuren, trappen, bruggen ineen.

'n Ziedende vlammenzee raast, waar eens 't lieflijk lustoord stond,
tot de vuurgolven sissend smoren in het water van de slotgracht.
Alleen de torens staan, ongerept.

Betere tijden??

Ja, betere tijden, waarvoor ook Westhove zijn offer bracht.

Nu komt Walcheren aan den Prins. 't Herbouwde Westhove ook.
Westhove's Roomsche dagen zijn voorgoed voorbij. Ook zijn pracht
en praal. Want hoe rijk ook aan geestelijke goederen, arm aan
aardsche goederen zijn de dienaren van de zaak der Hervorming.
Nu woont er de vriend en raadsman van Prins Willem. De Zuidelijke
Nederlander: Pierre de Loiseleur, Heer van Villiers, de opsteller van
's Prinsen Apologie tegen Philips' banvloek. En Louise de Coligny,
weduwe van den vermoorden Vader des Vaderlands.

En weer is het Kerstfeest op Westhove. O, de troost en de steun
van dat heilig feest in die benarde tijden.

Hoor ze juichen, de vervolgdgen, welke de wereld niet waardig was:

Juicht vroolijk nu gij vromen,
In dezen blijden tijd,
Uw Heiland is gekomen,
De Heer der Heerlijkheid!
Wel niet met praal en pracht,
Maar sterk om 't overheeren,
En ganschlijk te verneeren
Des duivels groote macht.

Gij armen en bedroefden,
In deez' benauwden tijd,
Door angst en smart beproefden,
Die onophoudlijk lijdt,
Wees nochtans wel gemoed,
En wilt met blijde zangen
Uw Vorst en Heer ontvangen,
Uw heil, uw hoogste goed.

En boven 't verwoeste, verarmde Walcheren blinkt de planeet,
en zingt in zilver licht van betere tijden, die komen zullen . . .

En als Holland zich heft uit druk en lijden, en zich verheft tot

leidende natie van Europa's volkerenschaar, dan wordt ook Walcheren weer welvarend en welverzorgd als weleer, en Westhove komt in bezit van aanzienlijke families, die kasteel en landgoed verbeteren en versieren.

¶ Hoor nu dat galmen in de groote kerkzaal. Van der Palm staat er te preeken. En de menschen uit den pruikentijd vinden 't prachtig . . .

En wederom komt hoog bezoek. Prins Willem V komt te gast op Westhove.

En dan gaat de Fransche vloedgolf over ons land, en bedekt Neerlands eigen veelvoudig schoon met uitheemsche wade van eenvormigheid, door mijn vader in zijn jonge jaren als „de vloek van 't moderne leven” gebrandmerkt.

Westhove krijgt ook zijn deel. Jonkheer Boddaert, een der toenmalige ridders dier eenvormigheid, laat heel Westhove's eigen schoon van roode baksteen-muren bedekken met onberispelijk portlandcement. Wat wist men toen van eerbied voor 't eigen karakter van 't historisch-gewordene? 't Moest al egaal-neutraal zijn, in 't geestelijke en stoffelijke beide.

En dan verkoopt Jonkheer Boddaert 't „gemoderniseerde” Westhove en trekt naar 's-Gravenhage. En sloopers bedreigen de oude veste met algeheelen ondergang.

Maar de planeet, die Westhove in zooveel gestalten gezien had, geeft de hoop niet op, en in 't zachte licht, dat schijnt over 't vergrauwde, verlaten kasteel, hoor ik weer dat geluid als van zilveren fluit, dat zingt van blijde hope, van betere tijden, die komen zullen . . .

En zie, ze kwamen!

Jonkheer Boddaert had een getrouwde zuster, Douairière de Bruyn-Boddaert. Zij kocht het kasteel en bestemde het voor „een vriendelijk verblijf voor kinderen van ouders, die er geen buitenplaatsen op na houden; van ouders, die met hun kinderen geen badplaatsen kunnen bezoeken; van kinderen die lucht en beweging noodig hebben”.

Zie nu hoe vriendelijk de oude planeet blinkt over Westhove's torens en transen. Maar hoor ik niet weer 't zilveren fluitgeluid van blijde hope en betere tijden?

•

Nóg betere tijden?

Ja, nog betere tijden.

Want nu komt een Directrice, die niet alleen 't kinderhart begrijpt, maar ook 't oude kasteel. En ze gaat er wonen met haar mooie, oude meubelen, en maakt de groote zitkamer naast de slotbrug weer waardig kasteelkamer te zijn. En de prachtige, ruime gang weet ze zijn oud, voornaam karakter te hergeven. Ze leeft in verleden en toekomst beide. Ze helpt de kinderen, en ze helpt 't kasteel. Ze weet, wat beide noodig hebben. Ze kent 't levensgeheim, dat niet dingen en menschen aan elkaar opoffert, maar elk wat wils geeft. 't Oud kasteel naar zijn aard. De kleine kinderen naar hun aard. En hoe kan 't anders, of de machtige, imponeerende taal van 't in eere herstelde kasteel zal in de kinderharten gevoelens wekken van eerbied en wijding?

Ja, nu blinkt het liefelijk hemel-oogelijn wel heel blij door de donkere boomen heen. Nu jubelt de zilveren fluit een danklied uit . . .

Heb ik gedroomd of gedacht?

Nu droom ik niet meer. Maar nu denk ik, dat alle erbarming over hulp-behoevende kinderen eigenlijk Kerst-werk is. En alle Kerst-werk is Kerst-feest. De heilige blijdschap van dienende liefde om Christus' wil, die als arm Kindeke geboren werd, opdat wij zouden rijk worden.

Ook Westhove's liefdewerk wordt gedaan in Naam van Hem, die als Kindeke alles geleden heeft, wat 'n hulp-behoevend kind op aarde lijden kan, „uitgenomen de zonde”, opdat het lijden van kinderen zou worden verzacht door hen, die 't zoet geheim van den Kerstnacht begrepen hebben.

„Och Kindje, och Kindje, dat heden,
In 't nederig stalletje kwaamt,
Ach, leer ons Uw paden betreden:
Want Gij hebt de wereld beschaamd.
Gij komt om de wereld te winnen,
Den machtigsten vijand te slaan:
De kracht Uwer liefde van binnen
Kan wereld noch hel weerstaan.”

Al wordt dan op Westhove in den zomer met de kinderen nooit Kerstfeest gevierd — is 't er eigenlijk niet altijd Kerst-feest?
